

**Η ΜΕΓΑΛΗ
ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΗ**

Σε λίγους
μήνες η Εθνική
Βιβλιοθήκη θα
μετακομίσει στο
νέο της σπίτι
στο Κέντρο
Πολιτισμού
Ίδρυμα Σταύρος
Νιάρχος. Το «Κ»
παρακολούθησε
από την αρχή το
τιτάνιο έργο της
μετεγκατάστασης
και κατέγραψε κατ'
αποκλειστικότητα
κάθε του στάδιο.

↑Τέλη Δεκεμβρίου 2016 έκλεισε το αναγνωστήριο για το κοινό. Τα ξύλινα τραπέζια που σχεδίασε ο Τσίλλερ γέμισαν με βιβλία που υπήρχαν στα βιβλιοστάσια αλλά δεν ήταν καταγεγραμμένα σωστά. Μια πολυμελής ομάδα από καταλογογράφους και βιβλιοθηκονόμους χρειάστηκε να εργαστεί σκληρά ώστε να διορθώσει τις λανθασμένες βιβλιογραφικές εγγραφές.

Της Σελάνας Βροντή
Φωτογραφίες Βαγγέλης Ζαβός

← Το εμβληματικό κτίριο της οδού Πανεπιστημίου 32 παραμένει στην κυριότητα της Εθνικής Βιβλιοθήκης και μακροπρόθεσμα, θα επαναλειτουργήσει ως αναγνωστήριο και εκθεσιακός χώρος.
 ↗ → Προκειμένου να ολοκληρωθούν έγκαιρα τα πολύπλοκα έργα προετοιμασίας απαιτείται η εντατική απασχόληση του συνόλου του προσωπικού αλλά και η αποκλειστική χρήση των χώρων και των υποδομών του ιστορικού Βαλλιανείου. Όταν έκλεισε το αναγνωστήριο επιτρεπόταν μόνο σε μερικούς ερευνητές να εργαστούν.

Όταν σε μια απλή, οικιακή μετακόμιση φτάσει η ώρα για να πακετάρουμε, πάντοτε βρίσκουμε στο πατάρι, στην αποθηκούλα ή στα ντουλάπια αντικείμενα που είχαμε φυλάξει για διάφορους λόγους -είτε συναισθηματικούς, είτε αξίας, είτε επειδή νομίζαμε ότι κάποτε θα μας χρησίμευαν-, αλλά που τα είχαμε ξεχάσει. Το ίδιο συνέβη με το αδιανόητα κολοσσιαίο έργο της μεταστέγασης της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Όταν ξεκίνησε πριν από τρία χρόνια το πρόγραμμα της μετακίνησης, βρέθηκαν στα αθέατα βιβλιοστάσια, στο γραφείο του διευθυντή και στα πιο απίθανα σημεία του κτιρίου μικροί και μεγάλοι θησαυροί. Άγνωστα αρχέτυπα (δηλαδή όσα βιβλία τυπώθηκαν από την εφεύρεση της τυπογραφίας μέχρι και το 1500), σπάνιοι χάρτες, ανέκδοτο φωτογραφικό υλικό, συλλογές από μετάλλια και μοναδικής αξίας αρχεία, όπως εκείνο των Αγωνιστών της Επανάστασης του 1821. Ακόμα και αν οι συντηρητές του ιστορικού εθνικού οργανισμού γνώριζαν την ύπαρξη τους, τους δόθηκε ξανά η ευκαιρία να τα αγγίξουν, να έρθουν σε επαφή μαζί τους, να τα «γνωρίσουν» καλύτερα.

Το φθινόπωρο φτάνει η μεγάλη στιγμή: η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας πρόκειται να εγκατασταθεί στην καινούργια της στέγη, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, στο Φαληρικό Δέλτα. Ειδικοί επιστήμονες, συντηρητές και βιβλιοθηκονόμοι συνεχίζουν να εργάζονται ακατάπαυστα, προκειμέ-

νου να εκτελέσουν εργασίες καθαρισμού, προληπτικής συντήρησης και ραδιοσήμανσης, ώστε η συλλογή να μεταφερθεί με ασφάλεια στο νέο κτίριο και κάθε τεκμήριο να εντοπίζεται αμέσως στον ηλεκτρονικό κατάλογο της ΕΒΕ.

Αργότερα, μέσα στο καλοκαίρι, θα ξεκινήσει ο εγκιβωτισμός και, αν όλα πάνε σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, τα εγκαίνια της Εθνικής Βιβλιοθήκης θα πραγματοποιηθούν τον χειμώνα (να σημειώσουμε, βέβαια, ότι η λειτουργία των νέων υπηρεσιών θα εξελίσσεται προοδευτικά, δεδομένου ότι απαιτείται στελέχωση των νέων τμημάτων). Το πολύπλοκο έργο προετοιμασίας -που χρηματοδοτείται από δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος ύψους 5.000.000 ευρώ και από έκτακτη κρατική επιχορήγηση ύψους 5.200.000 ευρώ- δεν αφορά μια απλή μεταφορά βιβλίων, αλλά τη μετάβαση του θεσμού σε μία νέα εποχή. «Η Εθνική Βιβλιοθήκη είναι ένας κρυφός θησαυρός και πρέπει να τον αναδείξουμε», αναφέρει ο γενικός διευθυντής δρ Φίλιππος Τσιμπόγλου (διαβάστε τη συνέντευξή του στη σελίδα 20), που κάνει σχεδόν ταχυδακτυλουργικά για να κερδίσει το στοίχημα του εκσυγχρονισμού του ιδρύματος, το οποίο υλοποιείται με 40 έργα σε πέντε άξονες: επεξεργασία συλλογών, ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, σχεδιασμός νέου δανειστικού τμήματος, ανάπτυξη κοινού και εκπαίδευση προσωπικού.

Το πολύπλοκο έργο προετοιμασίας, που υλοποιείται με 40 έργα σε πέντε άξονες, δεν αφορά μια απλή μεταφορά βιβλίων, αλλά τη μετάβαση του θεσμού σε μια νέα εποχή.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ Σεπτέμβριος 2015-Ιούνιος 2016

Ο Γιάννης Κόκκωνας, καθηγητής Βιβλιολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, εντόπισε και κατέγραψε - με τη συνεργασία δύο υπαλλήλων, της Χριστίνας Τσαρουχά και της Ανθής Τίγκα- τα παλαιά και σπάνια βιβλία στη γενική συλλογή της Εθνικής Βιβλιοθήκης, τα οποία δεν είχαν έως τώρα ενταχθεί στην «κλειστή» συλλογή πολυτίμων της ΕΒΕ. Χάρη στα έμπειρα μάτια του, αυτή η πολύ ιδιαίτερη συλλογή της Εθνικής Βιβλιοθήκης επεκτείνεται τώρα κατά περίπου 10.000 τίτλους (την υπάρχουσα αποτελούσαν περίπου 5.000 τόμοι). Ανάμεσα στους μικρούς θησαυρούς που ανακάλυψε στα σκονισμένα βιβλιοστάσια ο καθηγητής ήταν ένα αντίτυπο της πρώτης έκδοσης (1632) του περίφημου έργου του Γαλιλαίου «Dialogo [...] sopra i due massimi sistemi del mondo», ένα αντίτυπο της πρώτης εκτύπωσης (1758) του έργου «De l'esprit» του Γάλλου φιλόσοφου Ελβέτιου και άλλα πολλά και αξιόλογα. Μέρος των καθηκόντων του ήταν να υποδείξει τους τρόπους χειρισμού και προετοιμασίας του σπάνιου υλικού για τη μεταφορά του στο καινούργιο κτίριο, όπου θα φυλαχθεί σε ειδικά θησαυροφυλάκια.

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ Ιανουάριος 2016-Ιανουάριος 2017

Το titάνιο έργο καθαρισμού πραγματοποιήθηκε με τη συμβολή της εταιρείας συντήρησης έργων τέχνης «Θεοφιλάκος & Γεωργιάδης Ο.Ε.», υπό την επίβλεψη των συντηρητών της βιβλιοθήκης. Τρεις ομάδες των δύο ατόμων περνούσαν ένα ένα τα ράφια των βιβλιοστασίων, αφαιρώντας τη σκόνη από τα βιβλία, τις εφημερίδες και τα περιοδικά. Το προσωπικό καθάριζε με ειδική ηλεκτρική σκούπα το εξώφυλλο, το οπισθόφυλλο και τις περιμετρικές ακμές των εκδόσεων. Μετά, όπου χρειαζόταν, περνούσε τους τόμους με πανάκι χωρίς τη χρήση όμως χημικών. «Είναι η επαφή με τη γνώση», μου είπε ο συντηρητής Δημήτρης Μαστοράκης. «Θέλαμε να σταματάμε κάθε λίγο και λιγάκι για να ξεφυλλίζουμε τα έντυπα, αλλά δεν υπήρχε ο χρόνος». Τα πράσινα μεταλλικά βιβλιοστάσια, που σχεδίασε ο Ερνοστ Τσίλλερ και που αναπτύσσονται σε πέντε επίπεδα στα πλαίσια του νεοκλασικού, είναι πανέμορφα, αλλά δεν προσφέρουν το καλύτερο περιβάλλον για τη γήρανση των βιβλίων. Το χαρτί ταλαιπωρείται από τις θερμοκρασιακές μεταβολές, ενώ μέσα στα συγγράμματα αναπτύσσονται μύκητες. «Έχουμε βρει μέχρι

και φωλιές εντόμων», επισήμανε ο Δημήτρης Μαστοράκης. Ήταν πάντως μια εμπειρία που δεν θα ξεχάσει ποτέ. «Υπάρχουν τίτλοι που ούτε φαντάζεσαι. Πολλές φορές αντί για διάλειμμα ερχόμασταν εδώ για να ξεφυλλίσουμε τα έντυπα», μου ανέφερε ένας άλλος συντηρητής, ο Ιάκωβος Κρασαγάκης. «Είδα μέχρι και περιοδικά για τα Windows 95, που είχα να τα περιεργαστώ από το δημοτικό!» συμπλήρωσε. Καθ' όλη τη διαδικασία καθαρισμού η βιβλιοθήκη παρέμεινε ανοιχτή. Καθαρίστηκαν συνολικά 760.000 τεκμήρια τα οποία αντιστοιχούν σε 16 χιλιόμετρα ράφια.

Κ Ο Γιάννης Κόκκωνας, καθηγητής Βιβλιολογία, επιλέγει τα πολύτιμα.
← Λεπτομέρεια από μια σπάνια, ιστορική έκδοση.
↑ Ο Δημήτρης Μαστοράκης ήταν ένας από τους συντηρητές της εταιρείας «Θεοφιλάκος & Γεωργιάδης Ο.Ε.» που εργάστηκε στον καθαρισμό. «Ακουμπήσαμε βιβλία του 1700. Ήταν πολύ συγκινητικό» μας είπε.

← Καθαρισμός χαρτών με ηλεκτρικό σκουπάκι μουσειακών προδιαγραφών.
 ↓ Στις χειροποίητες και ιστορικές βιβλιοδεσίες δεν επικολλήθηκαν ετικέτες RFID, ώστε να μην αλλοιωθεί η μορφή τους. Αντ' αυτού τυλίχτηκε το οπισθόφυλλο με ταινία από διαφανή μεμβράνη και πάνω της μπήκε η ετικέτα με το ραβδωτό κώδικα.
 → Η ψηφιοποίηση εξωφύλλου πραγματοποιείται με τέσσερα ειδικά σκάνερ.

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΧΑΡΤΩΝ Ιούnius 2016-Σεπτέμβριος 2016

Μέσα στη βιβλιοθήκη βρέθηκαν, τυλιγμένοι σε ρολό, 59 χάρτες μεγάλων διαστάσεων, με ξύλιους πηλούς. «Εί- ναι ποικίλης θεματολογίας. Ιστορικοί, πολιτικοί, πολεοδομικοί, γεωγραφι- κοί, πολιτιστικοί πίνακες με όμορφες παραστάσεις. Ο μεγαλύτερος που ανακαλύψαμε είναι 70 x 3,48 εκατο- στά», δήλωσε η Χριστίνα Τσαρουχά, υπεύθυνη του εργαστηρίου συντηρη- τών της ΕΒΕ. Αυτή και οι άλλοι οκτώ συνάδελφοί της κατέγραψαν και κράτησαν πληροφορίες για κάθε τεκ- μήριο. Στη συνέχεια, καθάρισαν την μπροστινή και πίσω όψη του χάρτη

με ηλεκτρικό σκουπάκι μουσειακών προδιαγραφών, τοποθέτησαν αντιό- ξινο χαρτί σε όλη του την επιφάνεια και τον συσκέασαν προσεκτικά σε πλαστικό κύλινδρο. «Κάποιοι είναι σε καλή κατάσταση, άλλοι όχι. Η συντή- ρηση ενός χάρτη μπορεί να διαρκέσει έως και έξι μήνες».

Το εργαστήριο της συμβάλλει ενεργά σε όλες τις δράσεις της μετε- γκατάστασης. Εκείνη και τα μέλη του τμήματός της γνωρίζουν τη γενική συλλογή της Εθνικής Βιβλιοθήκης καλύτερα από κάθε άνθρωπο. «Την έχουμε περάσει δύο φορές. Ση- μειώνουμε τα πάντα αναλυτικά ώστε να ξέρουμε τι δουλειά έχει γίνει», απο- κάλυψε η Χριστίνα Τσαρουχά, η οποία

εργάζεται στη βιβλιοθήκη από το καλοκαίρι του 2009. Οι συντηρητές ωστόσο έχουν ακόμη πολλή δουλειά μπροστά τους. «Ουσιαστικά, το έργο της συντήρησης θα αρχίσει στο νέο κτίριο, όπου θα υπάρχει ο κατάλλη- λος εξοπλισμός», πρόσθεσε.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ, ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ Σεπτέμβριος 2016 – σε εξέλιξη

Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου εργάστηκαν συνολικά 60 άτομα από την εξειδικευμένη ανάδοχο εται- ρεία Unisystem και από τα τρία τμήμα- τα της βιβλιοθήκης (Συντήρησης, Ανα-

γνωστηρίων, Καταλόγων). Το στάδιο αυτό περιλάμβανε την τοποθέτηση ει- δικών ετικετών ραδιοσήμανσης (RFID) και την ταυτοποίηση των τεκμηρίων στο βιβλιοθηκονομικό σύστημα, ώστε τα βιβλία να είναι λειτουργικά και να μπορούν να ανακτηθούν από τον κα- τάλογο της βιβλιοθήκης.

Στις χειροποίητες και ιστορικές βιβλιοδεσίες δεν επικολλήθηκαν ετι- κέτες RFID, ώστε να μην αλλοιωθεί η μορφή τους. Αντ' αυτού τυλίχτηκε το οπισθόφυλλο με ταινία από διαφανή μεμβράνη και πάνω της μπήκε η ετι- κέτα με το ραβδωτό κώδικα. Βιβλία που έφεραν έντονες φθορές τοποθε- τήθηκαν σε πλαστικές σακούλες, σε περίπτωση που κάποιο κομμάτι τους

αποσπαστεί.

Με τέσσερα ειδικά σκάνερ πραγ- ματοποιήθηκε η ψηφιοποίηση εξω- φύλλων ή σελίδων τίτλου. Η σάρωση -που αφορά κυρίως το ιστορικό υλικό, δηλαδή οποιαδήποτε έκδοση χρονο- λογείται πριν από το 1980- αναμένε- ται να ολοκληρωθεί εντός των προσε- χών εβδομάδων. Μέχρι στιγμής έχουν ψηφιοποιηθεί 280.000 ??? εξώφυλλα.

Για την επικαιροποίηση των κα- ταλόγων συνεχίζουν να εργάζονται δύο ομάδες. Η μία, που αποτελείται από 16 άτομα, έχει αναλάβει την ταυ- τοποίηση (δηλαδή οι εργαζόμενοι στο πρότζεκτ κοιτούν αν το βιβλίο που κρατούν στα χέρια τους υπάρχει στον κατάλογο της βιβλιοθήκης), ενώ η άλ-

λη ομάδα των 11 καταλογογράφων δι- ορθώνει τις βιβλιογραφικές εγγραφές (εξετάζουν δηλαδή αν κάθε τεκμήριο είναι καταγεγραμμένο σωστά στον κατάλογο).

Οι εργαζόμενοι της Unisystem εί- ναι βιβλιοθηκάριοι, απόφοιτοι των ΤΕΙ Αθήνας, ηλικίας 24 έως 33 ετών. Επι- βλέπουσα των ομάδων εργασίας είναι η 27χρονη Βάσω Κεραμάρη. «Πρώ- τη φορά στην ιστορία της Ελλάδας πραγματοποιείται ένα τέτοιο εγχείρη- μα. Είναι δύσκολο να συντονίζεις 43 άτομα. Έπρεπε να βρίσκω κάθε μέρα λύσεις σε προβλήματα. Να προσφέρω ψυχολογική υποστήριξη στα παιδιά, που κρύωναν και δούλευαν σε πολύ δύσκολες συνθήκες».

**Η ΜΕΤΑΣΤΕΓΑΣΗ
Φθινόπωρο 2017**

Η νέα στέγη της βιβλιοθήκης στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος αγγίζει τα 22.000 τ.μ. Σύμφωνα τα ξύλινα ράφια που σχεδίασε ο Ρέντσο Πιάνο θα γεμίσουν με τα 2.000.000 βιβλία της ΕΒΕ. Οι καινούργιες εγκαταστάσεις, με τα πέντε σύγχρονα αναγνωστήρια θα παρέχουν κατάλληλες συνθήκες και σύγχρονες υποδομές για τη διαφύλαξη, τη συντήρηση και την ψηφιοποίηση των συλλογών. Το σημαντικό είναι ότι η νέα βιβλιοθήκη θα διευρύνει τη δράση της με ένα νέο δανειστικό τμήμα.

Η Βασιλική Τσιγκούνη εργάζεται 27 χρόνια στο κτίριο της οδού Πανεπιστημίου ως υπεύθυνη αναγνωστηρίων. Σαν καλή οικοδέσποινα υποδεχόταν τους ερευνητές και τους βοηθούσε στην έρευνά τους. Πώς αισθάνεται που φεύγει από εκεί; «Όταν

ο διευθυντής μας ανακοίνωσε ότι πρέπει να κλείσουμε το αναγνωστήριο αισθάνθηκα χάλια. Πήγαινα κάθε τρεις και λίγο μέσα στο γραφείο του και τον παρακαλούσα να καθυστερήσουμε το κλείσιμο. Αγαπώ το παλιό κτίριο, είμαι συναισθηματικά δεμένη με τα ξύλινα έπιπλα του Τσίλλερ. Πως είναι όταν χωρίζεις με έναν έρωτα; Κάπως έτσι. Πονάς. Αν όμως μένουμε στο παρελθόν, δεν προχωράμε στο μέλλον», συμπληρώνει. Μαζί με την Ιουλία Ελμανόγλου, έχει αναλάβει το δύσκολο πρότζεκτ της μετάβασης. «Το πρώτο πράγμα που έκανα ήταν να μετρήσω τα ράφια. Τώρα πρέπει να αποφασίσουμε τι θα μπει στο καθένα από αυτά και τι πίσω στα βιβλιοστάσια», μας είπε η έμπειρη βιβλιοθηκονόμος, που πιστεύει ότι το πιο δύσκολο στάδιο για εκείνη θα είναι ο εγκιβωτισμός. Για καθαρά συναισθηματικούς λόγους. ■

www.nlg.gr

← Ένα από πέντε αναγνωστήρια της νέας Εθνικής Βιβλιοθήκης. Τα πολύχρωμα και παιχνιδιάρικα έπιπλα έχουν επιλεγεί από τον αρχιτέκτονα του κτιρίου, Ρέντσο Πιάνο.

